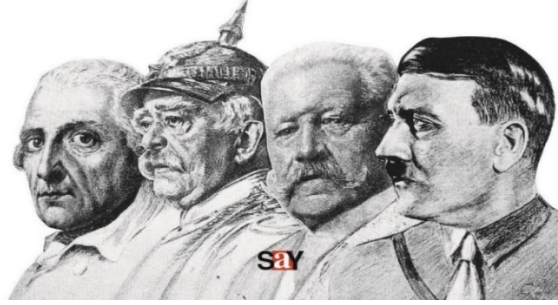

James HAWES

Çeviren: Yavuz Alogan

KISA ALMANYA TARİHİ

Kısa Almanya Tarihi

James Hawes, Çev. Yavuz Alogan

İstanbul, Say Yayınları, 2019, 243 Sayfa, ISBN: 987-605-02-0702-6

Tamercan ÇAĞLAR*

Almanya siyasi birliğini geç sağlamış olsa da son 150 yılda Dünya Tarihinde bıraktığı izlerle mühim bir yere sahip vaziyette. Özellikle iki büyük Dünya Savaşlarının Almanya etrafında şekillenmesi ve sonrasında gelişen süreçte Almanya'nın gerek sanayi gerekse ekonomi anlamında Avrupa'nın ve Dünya'nın önde gelen ekol devletlerinden biri oluşu Alman tarihi üzerine çok sayıda akademik çalışmaların gelişmesine vesile oldu. Almanya her ne kadar 19. Yüzyılın sonlarına doğru dünya sahnesinde birleşik ve net bir kuvvet olarak yer alsa da, Avrupa'daki Alman etkisi neredeyse 1000 yıllık bir süre zarfında kendini gösteriyor. Tabi bu uzun süreç araştırmacıların uzun uğraşları sonucu çok sayıda kitap ile okurlara sunuldu. Alman Tarihi hakkında kaleme alınan en son eser ise İngiliz yazar James Hawes tarafından yazılmış ve ülkemizde Yavuz Alogan tarafından çevrilmiş 2019 basım yıllı Kısa Almanya Tarihi kitabı oldu. Kısa Almanya Tarihi, M.Ö. 58 yılındaki Roma-German ilişkilerinden 2018 yılına kadar geçen süre zarfında 2000 küsur yıllık Alman-Germen tarihinin önemli olaylarını 240

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, tamer_caglar@hotmail.com

sayfa içerisine sığdırmış. Eser dört ana başlıktan meydana gelmekte. Kitabın ilk bölümünde Germen kavimlerinin ortaya çıkışı ve adlandırılması süreci irdelenmiş. Bunun yanı sıra Roma, Galya ve German kavimlerinin Ren Nehri havzasında yüzyıllar boyunca vermiş oldukları iktidar mücadeleleri konu alınmış. Kitabın bu bölümü Roma İmparatorluğunun parçalanması ve Avrupa'nın Hristiyanlaşmasındaki Alman etkisinin izahı ile son bulur. Eserin ikinci bölümünde ise 526 ile 983 yılları arasındaki ara geçiş döneminde bahsedilmiş ve Germenlerin Gotlarla yaptıkları mücadelelere değinilmiş. Kitabın bu bölümü gerek sayfa sayısı gerekse değindiği konular bakımından çok az şey barındırmaktadır. Bu başlık genel itibariyle Almanların Orta Avrupa'daki sosyo-kültürel hayatından da kesitlerle doludur. Üçüncü bölüm de tıpkı bir önceki gibi 20 sayfadan oluşmaktadır ve Haçlı Seferleriyle birlikte Almanya'da Protestanlığın, Martin Luther'in ve bunun yanı sıra derebeylik sisteminin bölgedeki hayat üzerindeki tesirini belirtiyor. Son ve dördüncü bölüm ise 16. Yüzyıl ortalarından günümüze kadar geçen 500 yıllık zaman zarfında yaşanan belli başlı hadiseleri okur ile buluşturmuş. 16. Yüzyılın başlangıcından itibaren Alman ve Avrupa Tarihi açısından devrim niteliğinde çok sayıda yeni gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönem itibariyle Almanya yazarın benzetmesiyle bugünkü Suriye konumundaydı. Öyle ki 1618 yılına kadar geçen sürede Almanya'da irili ufaklı 1800'den fazla devletçik olduğu ileri sürülüyor. Savaşların getirdiği çöküş ortamı Magdenburg gibi şehirlerde dahi sadece 15 yılda insan nüfusunun 20.000'den 450 seviyelerine indiğini gösteriyor. 17. Yüzyıla kadar uzanan bu kriz döneminde Alman dili neredeyse tamamıyla İngiliz ve Fransız etkisi altına girmiştir. Almanya ve Orta Avrupa adına yaşanan bu kriz dönemi yazarın özellikle dikkat çektiği 1683 Viyana Kuşatması ve Zenta Muharebelerinin Osmanlılar adına başarısızlıkla sonuçlanmasının ardından yavaş yavaş sükûnete ermiş ve 18. Yüzyıl ile birlikte Almanya kendi içerisindeki problemleri kendi başına çözebilme yoluna gitmiştir. Öyle ki Bach, Hangel ve Goethe gibi entelektüellerin yetişmesi, öte taraftan Yedi Yıl Savaşlarıyla birlikte Alman askerinin başarılı oluşu; halkın barbar ve yeteneksiz Germen kavminden disiplin sahibi ve akli başında Prusyalı bir millete evrilmeye başlamasına olanak sağlamıştır. Tabi tüm bu gelişmeler Almanların millet olarak bir kimlik sahibi olma süreçlerini hızlandırır da Almanlar müstakil bir devlet olarak tek çatı altında yaşamak için 1871 yılını beklemek zorundaydılar. Fransız İhtilali gerçekleşikten sonra ilk desteği Prusya'dan aldı. Napolyon'un Ren Konfederasyonu'nu dağıtması ve önce Prusya, sonrasında da Rusya'nın üzerine üşüşmesi Voltaire'nin deyiimiyle ordusuz bir hiç olan Almanya'nın başına gelen büyük bir felaketti. Fakat 1813 yılındaki Avrupa'nın o güne kadar gördüğü en büyük savaş olan Leipzig Muharebesi Bölgedeki Alman birlikteliğinin çok net ve keskin bir tezahürüydü. Alman tarihinin en önemli karakteri olan Demir Şansölye Bismarck, kitabın da en mühim figürü. Bismarck'ın Almanya'yı tek çatı altında toplamasından Birinci Dünya Savaşı'na kadar giden 45 yıllık süreç ile birlikte Almanlar makineleşme, endüstri, sanayi ve ticaret gibi kavramlarda dünyanın en büyüğü oldu. Birinci ve İkinci Dünya Savaşının Almanlara getirdiği yıkımdan da kurtulmasını sağlayan da yine bahsi geçen yerli sanayileşme ve endüstriyel çalışmalar oldu. Almanya ne zaman dışarıdan bir hasar alsa kendi içine kapanan ve krizi aşmak için kendi imkânlarıyla kendi yaralarını sarmaya çalışan

bir ülke olmuş.

Kitabı değerlendirirken bu çalışmanın Alman tarihine çok genel kapsamlı bir bakış açısıyla baktığının unutmamak gerekir. Spesifik bir bakış açısıyla sadece bir konu üzerinde yoğunlaşacaklar için çok yeterli sayıda malzeme vermeyen bu kitap, genel itibariyle muharebe meydanlarında verilen mücadelelerden ziyade Almanya'daki sosyal ve demografik durumdan bahsetmiştir. Bunun yanı sıra kitap oldukça kıyaslayıcı bir bakış açısına sahiptir. 500 yıl önce yaşanan olaylar günümüzle kıyaslanmış, yerinde ve mantıklı çıkarımlar yapılmıştır. rnek vermek gerekirse siyasi birlik sağlanmadan nceki Almanya'nın vaziyeti bugünkü Suriye'ye, Napolyon sonrası Almanya da Hitler sonrası Almanya ile kıyaslanmışır. Nihayetinde bu eser bir çeviridir ve 500 yıl önceki bazı siyasi terimlerin bugünkü dilimizde bir karşılığı olmayabilir. Bu gibi terimler sadece yabancı dildeki karşılıklarıyla yazılmış ve biz okurlar onların Türkçede ne anlam ifade ettiklerini bilmiyoruz. Bu gibi terimlerin Türkçe karşılıkları da eser içerisinde yer alsaydı okuyucunun kafasındaki boş kısımlar ortadan kalkardı. Yazar sadece olayları aktarmamış, bunların tahlilini de yapmış. Örneğin Naziler neden kaybetti? Adlı başlık içerisinde başarısızlığın sebepleri uzun uzadıya anlatılmış. Kitap daha Roma-Germen ilişkilerinden İkinci Dünya Savaşına kadar geçen 2000 yıllık süreci hep haritalar üzerinde anlatmış. Her birkaç sayfada bir haritaya denk geliniyor ve yaşanan hadiselerin cereyan ettiği yerler harita üzerinde gösteriliyor. Bunun yanı sıra çizilen şemalarla da okur aydınlatılmış. Kitapta Türk-Osmanlı Tarihine dair sadece iki yerde atıf yapıldığını gördüm. İlk atıfta Viyana Kuşatması ve ikinci atıfta da Misafir güneyli işçiler diyerek 1960'lı yıllarda Almanya'ya göç etmiş Türk ailelerini kast editör. Tabi kitabın siyasi boyutu da var. Alman tarihinin geçmişine bakılarak Almanya'nın Angela Merkel'in bugünkü politikaları da irdelenmiş durumda. Kitabın en sonunda Sonuç alt başlığı ile söylenmek istenenler tekrarlanarak okuyucuya sade ve anlaşılır mesajlar verilmiştir.